

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Evropské dny
handicapu

OSTRAVA

2015

Inkluze ve vzdělávání - SPOLEČNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Petr BANNERT

ředitel odboru vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Karmelitská 7, 118 12 Praha 1 • tel.: +420 234 812 163
msmt@msmt.cz • www.msmt.cz

Koncept společného – inkluzivního vzdělávání

- V dubnu 2015 byla finálně schválena novela školského zákona, která přináší změnu v koncepci Podpory vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (§16 a další) => účinnost §16 je od 1. září 2016.
- Záměrem MŠMT přijetím konceptu společného vzdělávání je:
  - a) aby byly děti, žáci a studenti („žáci“) vzdělávané společně všude tam, kde to je v jejich nejlepším zájmu,
  - b) nastolení rovného přístupu ve vzdělávání v ČR,
  - c) podpořit soudržnost společnosti.

Cílem procesu je nastavení pozitivních podmínek pro vzdělávání všech žáků tak, aby při zabezpečení adekvátních podpůrných opatření, nezbytných pro zajištění vzdělávacích potřeb každého žáka, bylo možné vzdělávání uskutečňovat přednostně v hlavním vzdělávacím proudu.

Hlavní principy přijaté novely školského zákona

- **Upouští se od kategorizace žáků (žáci se sociálním znevýhodněním, žáci se zdravotním znevýhodněním, žáci se zdravotním postižením),** namísto toho je v zákoně deklarován rovný přístup ke vzdělávání pro všechny žáky a jsou vyjmenována a definována podpůrná opatření nezbytná pro zajištění maximálně dosažitelného plnohodnotného vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu pro všechny žáky.
- **Zavádí nové vymezení pojmu žák se speciálními vzdělávacími potřebami. Nově jím rozumíme žáka, kteří k naplnění svých vzdělávacích možností a k realizaci práva na vzdělání na rovnoprávném základě s ostatními potřebují podpůrná opatření.** Podpůrná opatření budou volena tak, aby odpovídala žákovu zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám. Nejde přitom o definici překážek na straně žáka, ale o uznání žáka jako plnohodnotné osoby.
- **Zavádí pravidlo, že doporučení poradenského zařízení, obdrží nejen žák či jeho zákonný zástupce, ale i škola, kterou žák navštěvuje.**
- **Zavádí statut revizního pracoviště:** cílem je vytvoření odvolacího orgánu pro potřeby revizí aktivit a výstupů školských poradenských zařízení.

Podpůrná opatření spočívají v:

- a) poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- b) úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,
- c) úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
- d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,
- e) úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- f) vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- g) využití asistenta pedagoga,
- h) využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů, nebo
- i) poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.

Co přinese praxe?

Podpůrná opatření jsou členěna do **pěti** stupňů.

Novela školského zákona a doprovodných dokumentů přináší také sjednocení procesů, přístupu k podpoře a její financování.

Hranice lze popsat uvedenými zásadami:

- ✓ Průkaznost
- ✓ Přiměřenost
- ✓ Inkluze
- ✓ Subsidiarita
- ✓ Účelnost

Podpůrná opatření I. stupně – navrhuje škola

- Slouží ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka formou mírných úprav v režimu výuky a domácí přípravy; zahrnují také podporu žáků z důvodů akcelerovaného vývoje školních dovedností.
- Úpravy ve vzdělávání žáka navrhují pedagogové, spolupracují s pracovníky poskytujícími poradenské služby ve škole (výchovný poradce, metodik prevence, školní psycholog, školní speciální pedagog) a zákonnými zástupci žáka.
- **Obtíže žáka jsou obvykle vyvolané aktuálně nepříznivým zdravotním nebo psychickým stavem, případně se jedná o dlouhodobé problémy malého rozsahu a intenzity.** Je zohledňován sociální status a vztahová síť žáka i jeho sociální a rodinné prostředí.

Podpůrná opatření II. stupně – navrhuje ŠPZ

- **Obtíže žáka lze charakterizovat jako mírné, lze je obvykle kompenzovat s využitím speciálních učebnic a speciálních nebo kompenzačních pomůcek, s podporou předmětu speciálně pedagogické péče a další pedagogické práce nebo s podporou asistenta pedagoga pro skupinu žáků.**
- Charakter vzdělávacích potřeb žáka je ovlivněn zejména aktuálním zdravotním stavem žáka, opožděným vývojem, socio-kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami žáka, problémy ve vstupní schopnosti učit se a připravovat se na školní práci, hraničním intelektovým vývojem, nadáním, specifickými poruchami učení a chování, mírným oslabením sluchových a zrakových funkcí, mírnými řečovými a sluchovými vadami, oslabením dorozumívacích schopností, poruchami autistického spektra s mírnými obtížemi, nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka a dalšími specifiky, která vyžadují využívání **individuálního přístupu ke vzdělávacím potřebám žáka**, úpravy v organizaci a metodách výuky, v hodnocení žáka, ve stanovení postupu i forem nápravy a případného využití podpůrného opatření v podobě **individuálního vzdělávacího plánu**.

Podpůrná opatření III. stupně – navrhuje ŠPZ

- Charakter potíží žáka ve vzdělávání vyžaduje již **znatelné úpravy** v metodách práce, v organizaci a průběhu vzdělávání, v úpravě ŠVP, v hodnocení žáka.
- Rozsah těchto opatření zahrnuje zejména **úpravy ve strategiích práce s učivem, úpravy v podmínkách a postupech školní práce a domácí přípravy, včetně posilování motivace a postojů ke školní práci, v odůvodněných případech pak také úpravy obsahů vzdělání a výstupů ze vzdělání.**
- Charakter vzdělávacích potřeb žáka je nejčastěji ovlivněn závažnými specifickými poruchami učení, odlišným kulturním prostředím a jinými životními podmínkami žáka, poruchami chování, těžkou poruchou řeči (dorozumívacích schopností), sluchovými a řečovými vadami těžšího stupně, poruchami autistického spektra, tzv. hraničním intelektem, lehkým mentálním postižením, zrakovým a sluchovým postižením (slabozrakost, nedoslýchavost), tělesným postižením, neznalostí vyučovacího jazyka; případně mimořádným intelektovým nadáním a dalšími obtížemi, které mají významný dopad na kvalitu a průběh vzdělávání žáka. Charakter obtíží žáka je takový, že vyžaduje již i podporu práce pedagoga sdíleným asistentem pedagoga (pro maximálně 4 žáky), dále využití prostředků náhradních komunikačních systémů podle potřeb žáka, podporu SPC v případě podpory nácviku prostorové orientace a využívání alternativních forem komunikace. Vhodná je také spolupráce s odborníky jiných resortů, pokud to vyžaduje zájem žáka (lékaři, sociální pracovníci, terapeuti atd.). Délka trvání podpory se řídí charakterem obtíží žáka, pohybuje se v řádu od několika týdnů do konce trvání školní docházky.

Podpůrná opatření IV. stupně

- Charakter obtíží žáka ve vzdělávání vyžaduje již **významné úpravy v metodách a v organizaci vzdělávání**, úpravy **v obsahu** vzdělávání, dále možnost **úprav výstupů** ze vzdělávání, se zřetelem k rozvíjení schopností a dovedností žáka, ke kompenzaci důsledků zdravotního postižení.
- Vždy se přihlíží k aktuálnímu zdravotnímu stavu žáka. Žák vzdělávaný ve třídě běžné školy je vzděláván **s podporou IVP**. Do IVP žáka jsou zařazeny také předměty speciálně pedagogické péče, zaměřené na konkrétní potřeby žáka ve vztahu k typu jeho obtíží, druhu postižení a k jeho projevům.
- Do tohoto stupně podpory zahrnujeme zejména žáky se závažnými poruchami chování, se středně těžkým a těžkým mentálním postižením (včetně komorbidit), s těžkým zrakovým nebo sluchovým postižením, se závažnými vadami řeči, s poruchami autistického spektra, se závažným tělesným postižením. Dále mimořádně nadané žáky, kteří vyžadují výraznou individualizaci vzdělávání nad rámec příslušného stupně vzdělání, dosahují mimořádných výsledků a vyžadují i úpravy ve formách vzdělávání.

Podpůrná opatření V. stupně – navrhuje ŠPZ

- Charakter obtíží žáka a z toho plynoucí vzdělávací potřeby vyžadují **nejvyšší míru přizpůsobení organizace, průběhu a obsahu vzdělávání**, podporu rozvoje schopností a dovedností žáka a kompenzaci důsledků jeho zdravotního postižení.
- Organizace vzdělávání žáka a volba metod výuky plně akceptuje zdravotní stav žáka a omezení, která z něho vyplývají.
- Je určen výhradně **žákům s nejtěžšími stupni zdravotních postižení, zpravidla kombinovaných, vyžadujících vysoký stupeň podpory**, zohledněný v úpravách organizace, obsahu, forem a metod vzdělávání; volba podpůrných opatření plně respektuje možnosti a omezení žáka při výběru vzdělávacích obsahů a metod, hodnocení výsledků vzdělávání žáka. **Vzdělávání žáka prakticky vždy vyžaduje úpravu pracovního prostředí**. V případě potřeby je možné využívat náhradní formy komunikace, tlumočení do českého znakového jazyka včetně možnosti simultánního překladu. Žáci jsou obvykle vzděláváni s podporou asistenta pedagoga, speciálního pedagoga a druhého pedagoga, často s přítomností další osoby důležité pro podporu žáka. Výuka je realizována speciálními pedagogy, případně s jejich intenzivní podporou.

Školní psychologové ve školách

- ⇒ Vykonávají činnosti konzultační, poradenské, diagnostické, metodické a informační, pracuje se žáky, pedagogy i rodiči.
- ⇒ Spolupracují se specializovanými školskými a dalšími poradenskými zařízeními, zejm. pedagogicko-psychologickými poradnami, dále se zařízeními a institucemi zdravotnickými a sociálními, s orgány státními i nestátními s organizacemi péče o děti a mládež apod.
- ⇒ Kvalifikační standardy školního psychologa (stejně i dalších poradenských pracovníků školy) jsou specifikovány zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

Základní statistické údaje:

Počet ZŠ	:	4 106 škol
Počet žáků na ZŠ	:	854 137 žáků
Počet SŠ	:	1 310 škol
Počet žáků na SŠ	:	435 542 žáků
Počet školních psychologů:		496 fyzických osob
		274,4 přepočtených úvazků
		cca 0,5 úvazku na 1 fyzickou osobu
		školní psycholog působí cca na každé 11. škole

Děkuji Vám za pozornost

Petr BANNERT

ředitel odboru vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Karmelitská 7

118 12 Praha 1

E-mail: petr.bannert@msmt.cz

www: <http://www.msmt.cz>